

**ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ
ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Тетяна Завгородня

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
(м. Івано-Франківськ)

У сучасних умовах, коли освіта стає у всьому світі основою конкуренції, змаганням за те, яке місце кожна людина, країна посідатиме в світі, основним виміром її прогресивності, важелем у подальшому прогресі даної країни є розвиток особистості. А це, в свою чергу, вимагає зробити освіту найбільш пріоритетною галуззю життя й діяльності. Тобто, «знання мають стати сутністю особистості, основою поведінки життя і діяльності людини» [1, с.4]. З цього й випливає необхідність посилення уваги до формування бажання і готовності майбутніх кваліфікованих кадрів різних профілів постійно займатися вирішенням наукових проблем у галузі їх інтересів. Тобто успішне вирішення цієї проблеми залежить від рівня готовності випускників ЗВО до реалізації в повсякденній професійній діяльності навичок науково-дослідницької діяльності. При цьому слід враховувати, що у науковій літературі використовуються різні терміни, які характеризують самостійну, або під керівництвом викладача, творчу діяльність студентів по вирішенню цієї проблеми, а саме: «науково-дослідна робота», «науково-дослідницька діяльність», «самостійно-дослідницька діяльність» тощо. За нашим переконанням, саме науково-дослідницька діяльність студента (НДДС) у вищій школі спрямована на розв'язання багатьох завдань, серед яких особливо важливими для розв'язання означеної проблеми є: оволодіння студентами методологією й методами наукового дослідження; прищеплення майбутнім фахівцям навичок самостійної науково-дослідної діяльності; формування вміння визначати наукову проблему для дослідження, його об'єкт, предмет, мету і завдання; готувати наукові публікації, приймати участь у наукових проектах; формувати вміння не тільки виконувати різні види наукових робіт (курсіві,

дипломні та магістерські роботи), але й постійно шукати шляхи підвищення їх результативності, теоретичного й практичного значення тощо. Це стосується майбутніх фахівців усіх галузей, але особливо – працівників освіти.

Тобто у випускників ЗВО педагогічного спрямування повинні бути сформовані потреба і готовність до постійної участі у здійсненні самостійної науково-дослідницької діяльності, що обумовлено такими факторами: збільшення інформації у сфері педагогічних технологій та наукових галузей, що посилює потребу озброєння студентів методами наукового пізнання; нестандартність педагогічних ситуацій, з якими стикається практик освітньої галузі; необхідність індивідуалізації освітнього процесу, що вимагає постійного дослідження змін у рівні вихованості та підготовленості учасників освітнього процесу і науково-обґрунтованого вибору інноваційних технологій оцінки результативності їх впливу; цілеспрямоване вивчення життєдіяльності останніх у взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу. Все це вимагає підвищення ефективності науково-дослідницької роботи зі студентами взагалі і з магістрами й аспірантами освітньої галузі зокрема, як у навчальній, так і в позааудиторній роботі. Тому, щоб «завоювати ринок освіти» необхідно постійно думати як про зростання професійної майстерності, компетентності, професіоналізму, іміджу майбутнього працівника освіти, так і про його готовність будувати свою діяльність на основі наукового підходу, постійної участі у науково-дослідницькій роботі. Таким чином, щоб успішно вирішити це питання перед викладачами ЗВО стоять завдання виробити у студентів під час навчання не тільки високий рівень дослідницьких здібностей, але й потребу їх постійно використовувати в майбутній практичній діяльності.

В останні роки актуалізувалися дослідження різних проблем організації науково-дослідницької роботи у вищій школі й особливо зазнали змін дискурси методології їх проведення. Так, у збірнику наукових праць «Порівняльна педагогіка в умовах міжнародного співробітництва та європейської інтеграції» [2] проблемам дослідження освітніх питань в Україні у контексті порівняння їх вирішення в різних країнах, тобто з використанням компаративістського

підходу, присвячено 30 % публікацій. Питання освітніх проблем за кордоном розглядаються у 42 % публікацій, а проблеми методології організації наукових досліджень висвітлені у 24 % публікацій, тільки 4% публікацій присвячені результатам історико-педагогічних проблем. Як бачимо, аналіз змісту публікацій тільки в одному збірнику засвідчив, що сьогодні спостерігається зменшення публікацій історико-педагогічного змісту. Проте слід зауважити, що, не дивлячись на зменшення у цілому кількості досліджень цього напрямку, в усіх наукових пошуках ми констатуємо посилення історичного та персоналістичного дискурсів при аналізі стану дослідження проблеми, оцінці внеску конкретних науковців у розробку проблеми дослідження в історичному контексті, враховуючи особливості періоду, в якому вони жили і працювали тощо. Тому, на нашу думку, концептуальною засадою розвитку сучасної педагогічної науки, виступає її персоніфікаційна домінанта. Це твердження підтверджує позицію академіка О.В.Сухомлинської, яка зазначає, що «Педагогіка – це педагоги», з чого випливає, що персоналістичний дискурс повинен бути притаманний кожному педагогічному дослідженню, а особливо історико-педагогічному. Водночас він є характерним для всіх сучасних наукових досліджень з різних галузей.

Відтак з метою підвищення рівня студентських наукових робіт, покращення якості результатів наукових досліджень, необхідно більше уваги в публікаціях приділяти проблемі висвітлення методології педагогічних досліджень. Підтверджують цю точку зору й теми ряду наукових конференцій різного рівня («Джерельна та історіографічна основа сучасних історико-педагогічних досліджень» (Хмельницький, 2013), «Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управління закладами освіти» (Херсон, 2017) та ін. Але найбільш виразно ця проблема знайшла висвітлення у виданні «Основні напрями досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні» АПН України [3]. Вже у вступі цього видання зазначено, що «Нагальною є потреба здійснення вагомих досліджень з методології, філософії освіти» [3, с.3]. Крім того у даному виданні для кожної із зазначених педагогічних дисциплін є

окремий напрям «Методологічні проблеми дисципліни», в якому для дослідження обов'язково запропоновані питання методологічних та загальнотеоретичних проблем. Наприклад, у напрямі «Історія педагогіки» для дослідження рекомендовані такі проблеми: «Методологічні та загальнотеоретичні проблеми проведення історико-педагогічних досліджень», «Історіографія історико-педагогічних досліджень», «Джерелознавство як складова педагогічних досліджень», «Проблеми періодизації розвитку історико-педагогічних досліджень», «Альтернативні навчально-виховні заклади в Україні та в зарубіжній історії педагогіки», «Персоналії в історико-педагогічному дискурсі», «Національні і загальнолюдські цінності в історії української і світової педагогічної думки», «Розвиток освітніх і виховних систем у зарубіжжі: історико-порівняльний аналіз» [3]. Як бачимо, висновки зроблені нами з аналізу публікацій попереднього наукового видання та основних напрямів досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні, визначених Академією Педагогічних наук України, щодо актуальності досліджень з проблем освіти, дозволяє стверджувати, що важливим шляхом оптимізації результатів науково-дослідницької роботи студентів ЗВО є: активізація історичного, персоналістичного та компаративістського дискурсів їх наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Табачник Д. Виступ на підсумковій колегії МОНУ «Пріоритети МОН – якісна освіта, демократизація, духовність». *Освіта України*. 2006. 29 серпня. С. 2-4.
2. Сравнительная педагогика в условиях международного сотрудничества и европейской интеграции» / под редакцией А.Н. Сендера (Брест. БрГУ имени А.С.Пушкина). 2009. 275 с.
3. Основні напрями досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні. Академія Педагогічних наук України. Київ: «Педагогічна думка», 2002. 47 с.